

УДК 658.152(477.74)

ДИСКИНА А.А.кандидат економічних наук,
старший викладач кафедри економіки підприємств
Одеського національного політехнічного університету**ЛИЧАК В.Ю.**студентка
Одеського національного політехнічного університету

СТАН ТА НАПРЯМИ АКТИВІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Анотація. В статті проаналізовано сучасний стан інвестиційної діяльності підприємств Одеської області, досліджено проблеми, які існують в даній сфері та описано шляхи активізації інвестиційної діяльності підприємств в Одеській області.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційна діяльність, фінансові ресурси, конкурентоспроможність, регіон.

Дыскина А.А., к.э.н., старший преподаватель кафедры экономики предприятий Одесского национального политехнического университета; **Лычак В.Ю.**, студентка Одесского национального политехнического университета

СОСТОЯНИЕ И НАПРАВЛЕНИЯ АКТИВИЗАЦИИ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ ОДЕССКОЙ ОБЛАСТИ

Аннотация. В статье проанализировано современное состояние инвестиционной деятельности предприятий в Одесской области, исследованы проблемы, которые существуют в данной сфере и описаны пути активизации инвестиционной деятельности предприятий в Одесской области.

Ключевые слова: инвестиции, инвестиционная деятельность, финансовые ресурсы, конкурентоспособность, регион.

Dyskina A.A., Ph.D. in Economics, Associated Professor, Odessa National Polytechnic University; **Lychak V. Yu.**, student of Odessa National Polytechnic University

THE CONDITION AND DIRECTIONS OF THE ACTIVATION THE INVESTING ACTIVITIES OF THE ODESSAS' REGION COMPANIES

Abstract. This paper analyzes the current state of investment business in the Odessa area, studied problems that exist in this area and describes ways to stimulate investment in Odesa region.

Keywords: investing, investment, financial resources, competitiveness, region.

Постановка проблеми. За сучасних умов незавершеності трансформаційних змін і посилення механізмів місцевого самоврядування актуальною проблемою є формування ефективної регіональної інвестиційної політики, яка б всебічно враховувала рівень економічного розвитку й інвестиційний потенціал регіонів.

Розподіл інвестицій по регіонах залежить від багатьох чинників. Інвестиційну привабливість регіонів можна оцінювати за п'ятьма групами факторів: соціально-економічний розвиток; ринкова інфраструктура; фінансова інфраструктура; людський капітал; взаємовідносини підприємництва і влади. Останній фактор свідчить про ступінь готовності регіональної влади співпрацювати з інвесторами і виявляється у стійкій зворотній залежності між розмірами адміністративного апарату та обсягами інвестицій.

Рівень інвестиційного співробітництва України залишається низьким. За показником інвестицій на душу населення Україна у десятки разів відстає від країн Східної Європи. Незавершеність інституційних перетворень, надмірне втручання державних органів у господарську діяльність підприємств та корупція не сприяють надходженню в Україну світових фінансових потоків.

Однією з головних причин низького рівня прямого іноземного інвестування в Україні поки що залишається несприятливий, порівняно з іншими країнами інвестиційний клімат. Робота щодо підвищення інвестиційної привабливості економіки країни та окремих регіонів ведеться постійно, але інформації по окремим регіонам недостатньо. Ще менше матеріалів, які характеризують ситуацію за певними критеріями і на їх основі дають змогу розробити більш ефективні шляхи поліпшення ситуації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В економічній літературі останніх років багато приділено уваги проблемі активізації інвестиційної діяльності підприємств на регіональному рівні. Так, питанням інвестиційної діяльності займаються науковці, серед яких слід виділити П.П.Микитюк, Б.Г.Сені, В.М.Гриньова, В.О.Коюда, Т.І.Лепейко, М.А.Йохна, В.В.Стадник, Д.М.Черваньова, Д.М.Стеченко, Н.А.Хрущ

тощо. Автори одностайно стверджують, що впровадження інвестицій, як і інновацій, стимулює якісні перетворення у виробництві, які, у свою чергу, є поштовхом до наступних змін у досягненні досконалості. Розвиток інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання відіграє найважливішу роль у підвищенні технічної озброєності виробничого потенціалу та конкурентоспроможності підприємств.

Слід зазначити, що значна увага приділяється проблемам управління інвестиційними процесами на рівні економіки країни та окремих галузей. Але на сучасному етапі розвитку економіки України виникає необхідність постійного вдосконалення стратегічних напрямків розвитку інвестиційного сектору економіки на регіональному та міжрегіональному рівнях. Світовий досвід нагромадив значну кількість методів та прийомів інвестиційного аналізу, але їх застосування у вітчизняних умовах є проблемним, бо самі вони потребують подальшого вдосконалення.

Формування цілей статті. Проаналізувати сучасний стан інвестиційної діяльності підприємств Одеської області, виявити проблеми, які існують в даній сфері та визначити напрями активізації інвестиційної діяльності підприємств в Одеській області.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. На думку авторів, слід приділити увагу дослідженню активізації інвестиційної діяльності підприємств саме на регіональному рівні та формуванню механізмів управління на рівні конкретних підприємств, з урахуванням їх особливостей, що має ґрунтуватися на широкомасштабному залученні та максимально-ефективному використанні фінансових ресурсів із різноманітними джерелами надходження. Вдосконалення політики залучення зарубіжних інвесторів пов'язано з рішенням певних проблем.

Одним із найважливіших завдань сучасного етапу розвитку України є забезпечення економічного зростання, позитивних зрушень у сфері життєзабезпечення населення, поступового піднесення його добробуту. Вирішення поставлених завдань неможливе без переходу вітчизняної економіки до інвестиційно-інноваційної моделі розвитку.

Відсутність у минулому ефективної власної регіональної інвестиційної політики призвела до виникнення значних диспропорцій у територіальній структурі національної економіки, неефективного використання переваг територіального поділу праці, природо-ресурсного та науково-виробничого потенціалу регіонів.

Спроби визначити шляхи подолання зазначених негативних явищ та виробити ефективні важелі активізації інвестиційної діяльності в Україні, не приділяючи достатньої уваги регіональному рівню, є нереальними. Відправною точкою для зміни зазначених негативних тенденцій є визнання того факту, що активізація інвестиційного процесу у загальнодержавному масштабі значною мірою залежить від регіонального рівня. Делегування повноважень на регіональний рівень і накопичений досвід у цій сфері дозволяє зробити висновок, що активізація інвестиційної діяльності в українських регіонах багато в чому буде залежати від того, наскільки теоретико-методологічна, інституційно-організаційна та нормативно-правова бази управління регіональним інвестиційним потенціалом будуть відповідати мінливим умовам господарювання в процесі забезпечення економічного зростання.

Проблема активізації інвестиційної діяльності підприємств на регіональному рівні, а саме в Одеській області є актуальною для України. Адже, інвестиції, займають одне з чільних місць в розвитку економічних процесів, вони є одним із найбільш вимогливих, визначальних факторів розвитку будь-якої держави. За їх допомогою можливо стабілізувати соціально-економічне зростання та розвиток окремих суб'єктів підприємницької діяльності, значне інвестиційне впливання покращує їх розвиток та рівень одержуваних прибутків.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інвестиційна політика регіонального розвитку передбачає визначення державних і регіональних пріоритетів, а також організаційну і структурну переорієнтацію системи наукових досліджень і проектно-конструкторських розробок, створення нових вітчизняних структур науково-технічного змісту, їх регіональних ланок [1, с. 236-238].

Інвестиційна діяльність повинна бути направлена на розв'язання наступних задач:

- забезпечення економічного і соціального розвитку регіонів з урахуванням раціонального використання їх потенціалу, відтворення місцевих ресурсів і охорона навколишнього середовища;
- комплексне рішення міжгалузевих науково-технічних і організаційно-управлінських проблем, обумовлених необхідністю подолання кризи, економічного поживлення, розвитку на користь регіону і країни у цілому;
- підвищення технологічного й інформаційного рівня всіх сфер господарської діяльності для досягнення конкурентоспроможності продукції і послуг підприємницьких структур регіону;
- реалізація стратегії розвитку регіонів, сприяння формуванню вискоелективної структури їх економіки [2, с. 27-29].

З позицій взаємодії конкретного регіонального ринку з іншими регіональними ринками держави необхідно розробляти певні стратегічні напрямки активізації інвестиційної діяльності підприємств у контексті сучасних політичних та економічних умов України. Найважливішими суб'єктами активізації інвестиційного сектору регіонального відтворювального процесу виступають підприємства, організації, фінансово-промислові групи тощо, які вже вийшли на міжнародні ринки і сприяють розвитку економіки як на державному, так і на регіональному рівнях (табл. 1).

Сучасний стан розвитку економіки України, характеризується не найкращими показниками, підприємницької діяльності, щоб привабити потенційного інвестора. Для успішного розвитку підприємства, однією з головних умов, є ефективне проведення інвестиційної політики на підприємстві [9, с.5-8].

Фінансовий стан вітчизняних підприємств як в Одеській області, так і в цілому по Україні, можна охарактеризувати, як вкрай незадовільний: відстала технічна база, низький рівень продуктивності праці, значний ступінь зношеності основних фондів, а також низька конкурентоспроможність вітчизняних підприємств порівняно з закордонними, призводить до того, що Україна, залишається постачальником низько технологічних товарів на світовий ринок, втрачаючи при цьому позиції на ринках торгівлі та в очах закордонних інвесторів.

Відсутність інвестицій унеможливує придбання нових, високоефективних технологій, які б мали можливість виробляти продукцію високого рівня якості, і забезпечити формування експортного потенціалу країни.

Таблиця 1

Кількість підприємств за їх розмірами в Одеській області у 2012 році

	Усього, одиниць	У тому числі							
		великі підприємства		середні підприємства		малі підприємства		з них	
		одиниць	у % до загальної кількості підприємств відповідного регіону	одиниць	у % до загальної кількості підприємств відповідного регіону	одиниць	у % до загальної кількості підприємств відповідного регіону	одиниць	у % до загальної кількості підприємств відповідного регіону
Україна	364935	698	0,2	20189	5,5	344048	94,3	286461	78,5
Одеська область	24676	23	0,1	1012	4,1	23641	95,8	20295	82,2

В інвестиційному процесі діяльності підприємств, важливі як екстенсивне - кількісне зростання інвестицій, так і якісне їх зростання, що припускають наукоємні, високотехнологічні інвестиції, які забезпечуються нововведеннями.

Привабливим для інвестора буде таке підприємство, яке буде характеризуватися високим рівнем впровадження нових видів техніки і технологій, вдосконалюючи їх та масово використовуючи у виробництві. Таке підприємство зможе існувати в конкурентному середовищі, і буде надійним важелем для встановлення стійких та стабільних позицій, як на вітчизняних, так і на зарубіжних ринках. При цьому без суттєвих перешкод завойовувати лідируючі позиції на світовому ринку, покращуючи свою репутацію, та конкурувати з іншими високоякісними товарами.

Висока конкурентоспроможність, дозволяє отримувати прибутки і набутки, що зможе зацікавити інвестора, як постійного і надійного партнера, для забезпечення стабільного розвитку підприємства.

Найважливішим джерелом створення і утримання конкурентних переваг підприємства є виявлення і використання нової науково-технічної продукції при здійсненні інноваційної діяльності, яка є результатом інтелектуальної, наукової і інженерно-технічної творчості фахівців.

Забезпечення високої якості продукції, яка відповідає світовим стандартам, включає її новизну, технічний рівень, надійність в експлуатації, - головна вимога ринкової економіки. У цих умовах основною конкурентною перевагою стає здатність забезпечити і утримати «технологічний відрив» від конкурентів, тобто постійно створювати і освоювати все нові і нові технології і продукти, на базі масштабного потоку інновацій [4, с. 485-491].

Значно гальмує розвиток інвестиційної діяльності, політична нестабільність, яка особливо відчутна зараз. Більшість вітчизняних інвесторів не можуть на всю потужність використати свої можливості, через відсутність стабільного регулювання інвестиційних процесів з боку уряду, неможливістю прогнозувати та вираховувати свої прибутки. Інвестор не знає, яку політику буде проводити нова влада, і як вона безпосередньо позначиться на його фінансовому стані.

Також важливо відзначити, недосконалу базу оподаткування, щодо інвесторів, адже зараз діє таке податкове законодавство, що стримує стимули розвитку інвестиційної активності, наприклад, якщо обсяг виробництва збільшується, то в свою чергу збільшується база оподаткування.

Істотному покращенню умов інвестування в Україні, сприяла б практика побудови системи обслуговування органами ДПП безпосередньо інвесторів. Платник податку, який планує вкладення крупного капіталу у виробництво, міг би подати в податкові органи, інформацію про цілі та структуру інвестицій.

Відповідно має бути визначений чіткий порядок оподаткування, згідно з діючим українським податковим законодавством, тим самим виключаючи в подальшому перерахування фінансових санкцій. Подібна практика широко застосовується у зарубіжних країнах.

На регіональному рівні найважливіше значення для побудови механізму активізації інвестиційної діяльності підприємств має розвиток регіональних ринків відповідних ресурсів [4, с. 38-43]. Для забезпечення пріоритетності вказаного напрямку розвитку економіки Одещини необхідно:

- досягнення на новому якісному рівні відтворення інноваційно-інвестиційних ресурсів;
- розвиток регіональної інноваційно-інвестиційної інфраструктури.

Як основні фактори активізації зазначеного розвитку виступають фінансово-промислові групи, фінансово-кредитні інститути та інші учасники зовнішньоекономічної діяльності з урахуванням інноваційно-інвестиційного напрямку діяльності. Найважливішим інтегратором вказаних факторів виступає інноваційна та інвестиційна інфраструктура Одеського регіону, що створюється при активній участі державного і регіонального управління.

Інвестиційна політика Одеського регіону будується з урахуванням специфічних факторів. При її проведенні намагаються використовувати наявні переваги для залучення інвесторів, як вітчизняних, так і зарубіжних. Одещина розраховує на розширення дотацій з центрального бюджету на підтримку вугільної промисловості, підприємств агропромислового або військово-промислового комплексу, намагається мобілізувати власні ресурси через місцеві податки та інші канали, а також розвиває недержавний сектор з метою залучення його фінансових ресурсів у вигляді інвестицій в економіку [5, с. 14].

Для України найефективнішими видами інвестицій є новітні технології й устаткування, ноу-хау, вільно конвертована іноземна валюта. Можливості іноземних інвесторів стосовно вкладення тих або інших видів інвестицій залежать від країни походження - чи є вона з групи розвинених країн, країн на території СНД та інших країн.

Одним з економічно доцільних напрямів залучення іноземних інвестицій до України є поетапний перехід від імпорту невеликих партій технологічного устаткування або інших товарів виробничого призначення (з метою вивчення та освоєння вірогідного ринку збуту продукції) для створення спільних підприємств з їх подальшою експансією на ринки за межами України. При цьому слід враховувати жорстку конкуренцію, що панує на світових ринках техніки і технологій. Успішність реалізації цього напрямку залежить від послідовності і радикальності економічних трансформацій. Всі рішення щодо висновку контрактів повинні ухвалювати незалежні від держави господарюючі суб'єкти, підприємці, які розпоряджаються власними або позиковими ресурсами і відповідають за наслідки ухваленого рішення своїм майном. Державі повинна належати роль регулятора податкової, митної, кредитної політики.

На думку авторів, вдосконалення політики залучення зарубіжних інвесторів пов'язано з вирішенням наступних проблем:

- регулювання питань власності, особливо на нерухоме майно і землю, згідно діючим міжнародним нормам;
- ухвалення законів і підзаконних актів за проблемами, що стосуються іноземного інвестування єдиним пакетом;
- розробка концепції (програми) з чітким визначенням мети залучення іноземних інвестицій, виділення пріоритетних сфер (адресатів) інвестування, механізму реалізації поставлених цілей;
- здійснення політики протекціонізму для підтримки вітчизняних товаровиробників і захисту перспективних галузей економіки.

Практика показує, що, проводячи політику залучення інвестицій, важливо піклуватися про забезпечення їх стабільності і тривалості.

В Україні формується інвестиційна політика розвитку регіонів, що відповідає умовам ринкової економіки. Все більш вона стає політикою самих регіонів, а не тільки центру. Без об'єднання зусиль центральних, регіональних, місцевих органів влади, державного й альтернативного секторів економіки важко розраховувати на швидке подолання інвестиційного спаду в країні, на перехід економіки до стадії поживлення, а потім і зростання.

На загальнодержавному рівні повинні бути створені економічні умови для активізації інвестиційної діяльності завдяки використанню переважно фінансово-економічних методів регулювання і стимулювання інвестицій, властивих ринковій економіці. До таких методів відноситься регулювання ставок оподаткування і рефінансування, норм обов'язкових резервів НБУ, валютного курсу, митних платежів і т.д. Методом економічного регулювання є також субсидування позикового відсотку кредитів для фінансування інвестицій. Це відповідає пріоритетам регіональної інвестиційної політики, сприяє заохоченню сумісного фінансування інвестицій із державних і приватних джерел.

Таким чином, національний ринок України є сукупністю взаємозалежних регіональних ринків української економіки, яка виступає на міжнародних ринках як єдине ціле.

«Українська модель – 2020» передбачає тісну координацію стратегій соціально економічного розвитку та їх реалізацію у регіонах України, а також на рівні відповідних місцевих органів самоврядування. Розвиток транспортної, готельно-сервісної, туристичної, інформаційної інфраструктури у регіонах України вимагає злагодженої та активної взаємодії всіх підприємств, організацій, міст і регіонів країни [1, с. 238-240].

Практичною стороною роботи виступає статистична оцінка інвестиційної діяльності підприємств Одеського регіону. Проаналізуємо взаємовідносини на зовнішньому ринку інвестицій.

За січень–вересень 2013р. підприємствами та організаціями області за рахунок усіх джерел фінансування освоєно 7743,6 млн. грн. капітальних інвестицій, що в порівняних цінах на 2,5% менше від обсягу капітальних інвестицій за січень–вересень 2012 р. (табл. 2) [6, с. 5-8].

Найвагомішу частку капітальних інвестицій (99,4% загального обсягу) спрямовано в матеріальні активи, у тому числі у житлові будівлі – 13,2% усіх інвестицій, інженерні споруди – 23,6% та 10,9% – у нежитлові будівлі. Інвестиції в придбання машин і обладнання та транспортних засобів становили 48,9% загального обсягу капітальних інвестицій, довгострокові біологічні активи рослинництва та тваринництва – 0,5%, придбання та створення інших матеріальних активів – 2,1%.

Головним джерелом фінансування капітальних інвестицій у січні – вересні 2013р. були кредити банків та інші позики, за рахунок яких освоєно 45,6% усіх коштів. Частка власних коштів підприємств та організацій становила 38,7% загального обсягу інвестицій.

Таблиця 2

**Капітальні інвестиції Одеської області за джерелами фінансування
за січень-вересень 2013 року**

	Освоєно (використано) капітальних інвестицій	
	тис. грн.	у % до загального обсягу
Усього	7743576	100,0
у тому числі за рахунок		
коштів державного бюджету	59239	0,8
коштів місцевих бюджетів	159032	2,1
власних коштів підприємств та організацій	2994124	38,7
кредитів банків та інших позик	3529563	45,6
кошти іноземних інвесторів	95445	1,2
коштів населення на будівництво власних квартир	42193	0,5
коштів населення на індивідуальне житлове будівництво	552165	7,1
інших джерел фінансування	311815	4,0

За рахунок державного та місцевого бюджетів освоєно 2,9% капітальних інвестицій. Частка коштів населення на будівництво індивідуального житла становила 7,1%.

Пріоритетними напрямками інвестування залишилися такі види діяльності як транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність та будівництво, у які було спрямовано 18,0% та 16,8% від загального обсягу капітальних інвестицій по області. Але їх обсяги скоротилися на 28,8% та 23,5% відповідно.

Станом на 1 січня 2012 р. загальний обсяг різноманітних іноземних інвестицій у підприємства і організації Одеської області становив 1399,2 млн. дол. США (з урахуванням курсової різниці). Загальна сума прямих іноземних інвестицій на 1 січня 2012 р. з країн світу до області, включаючи позичковий капітал, становила 1391,5 млн. дол., з них: 1043,2 млн. дол. - капітал нерезидентів, спрямований до статутних фондів підприємств області, що складає 2,6% від загальної суми капіталовкладень прямих іноземних інвестицій в економіку України; 348,3 млн. дол. – позичковий капітал іноземних партнерів. Одеський регіон займає *сьоме* місце серед областей та міст України за обсягом прямих іноземних інвестицій. У регіоні інвестовано 957 підприємств, прямі іноземні інвестиції надійшли з 73 країн світу [7, с. 6-9].

Обсяг прямих іноземних інвестицій на одну особу населення регіону на 1 січня 2012р. становив 438,2 дол. США.

На протязі 2011 р. у підприємства регіону вкладено 108,8 млн. дол. США, що на 55,5% менше, ніж за відповідний період 2010р., у тому числі з країн СНД надійшло 2,7 млн. дол., з інших країн світу – 106,1 млн. дол. Основна форма залучення відбулась за рахунок грошових внесків – 91,1 млн. дол. та рухомого і нерухомого майна – 15,2 млн. дол. Водночас відбулося зменшення капіталу на суму 24,0 млн. дол. США [7, с. 3-4].

Пріоритетними для інвестування в Одеській області були підприємства таких видів економічної діяльності:

- додаткові транспортні послуги (у 154 підприємства вкладено 229,9 млн. дол.);
- виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів (у 55 підприємств – відповідно 132,3 млн. дол.);
- фінансова діяльність (у 21 – 127,1 млн. дол. США); оптова торгівля і посередництво в оптовій торгівлі (у 191 – 94,6 млн. дол.);
- виробництво продуктів нафтоперероблення та хімічна промисловість (у 24 – 89,9 млн. дол.); будівництво (у 84 – 79,7 млн.дол.).

Так, 53,2% прямих іноземних інвестицій здійснено у підприємства м. Одеси, загальна сума яких становила 554,8 млн. дол.; 26,0% або 271,5 млн. дол. – м. Іллічівськ; 8,8% або 92,1 млн. дол. – Комінтернівського району; 3,5% або 36,9 млн. дол. – Овідіопольського району; 2,8% або 29,0 млн. дол. – м. Теплодар; 2,1% або 21,9 млн. дол. – м. Южне (рис. 1) [8, с. 3-6].

Портфельні інвестиції станом на 1 січня 2012р. одержані 52 підприємствами на суму 7,7 млн. дол. США. Значні обсяги інвестицій вкладені нерезидентами з: Гібралтару (21,3% від загального обсягу портфельних інвестицій), Кіпру (20,8%), Німеччини (12,5%), Ізраїлю (8,9%), Багам (7,7%), США (7,0%).

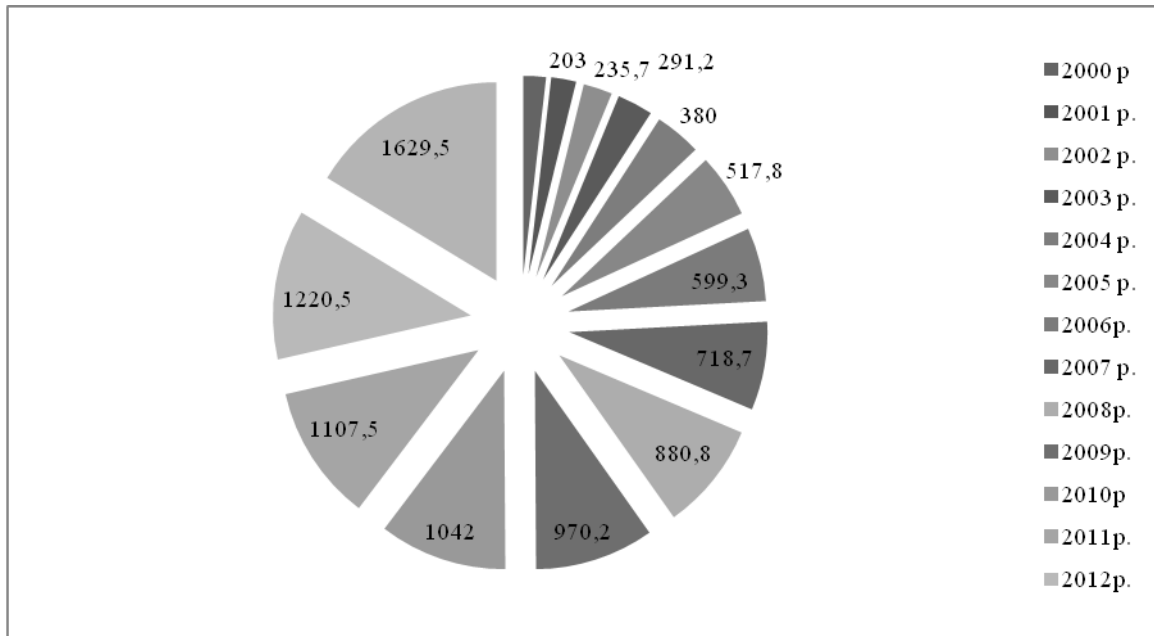

Рис. 1. Прямі іноземні інвестиції в економіці Одеської області, млн. дол. США

Найбільший інтерес у інвесторів викликали підприємства, основним видом діяльності яких були: виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів – 23,6% від загального обсягу портфельних інвестицій; фінансова діяльність – 18,8%; додаткові транспортні послуги – 15,8%, операції з нерухомим майном, оренда, інжиніринг – 15,7%; оптова торгівля і посередництво в оптовій торгівлі – 3,9% [9, с. 8].

Обсяг інвестицій з області в економіку іноземних держав на 1 січня 2012р. становив 37,4 млн. дол. США (з урахуванням курсової різниці), у тому числі в країни СНД – 0,5 млн. дол., в інші країни світу – 36,9 млн. дол. США. Найбільші вкладення спрямовані в економіку Латвії (48,8%), Іспанії (37,0%), В'єтнаму (8,9%). У підприємства діяльності транспорту та зв'язку, вкладено 48,8%.

Підводячи підсумки дослідження обраної проблематики, наголосимо, що як в Одеській області, так і в Україні в цілому, є передумови активізації інвестиційної діяльності підприємств. Здійснення глибоких соціально-економічних перетворень в Україні вимагає обліку потенціалу й особливостей регіонів у межах зваженої державної політики регіонального розвитку, у тому числі у такій ключовій галузі, як інвестиції. У цих умовах зростає необхідність прискорення розробки в Україні наукової концепції інноваційно-інвестиційної політики регіонального та міжрегіонального розвитку [9, с. 43-47].

Наголошуючи на необхідності активізації інвестиційної діяльності підприємств, слід зазначити, що в останні роки урядом прийнято низку постанов і рішень, державних програм, спрямованих на підвищення інвестиційної результативності підприємств, однак більшість з них не вдалося реалізувати у повному обсязі в реальній економіці. Вирішення проблем інвестиційного розвитку є складним і тривалим процесом.

Проведений статистичний моніторинг інвестиційної діяльності показав, що в Одеському регіоні стримується розвиток інвестиційної діяльності підприємств за рахунок нестачі власних коштів, недостатньої фінансової підтримки держави, великих витрат на нововведення, високої кредитної ставки, недосконалої законодавчої бази.

Головними проблемами розвитку економіки Одеської області є:

- обмежене фінансування програм з Державного бюджету; несвоєчасне надходження коштів державних субвенцій та незадовільна робота замовників щодо освоєння отриманих коштів;
- залежність електропостачання споживачів південно-західної частини Одеської області від Республіки Молдова;
- незадовільний рівень інноваційної діяльності на підприємствах області; недостатнє завантаження виробничих потужностей, значне зношення основних фондів та енергоємне устаткування;
- уповільнення темпів росту реального сектору економіки, наявність збиткових підприємств; недостатнє використання потенціалу розвитку зовнішньоекономічної діяльності; несприятлива екологічна ситуація.

Стратегічними завданнями створення конкурентного середовища, яке б сприяло припливу інвестицій в підприємства Одеської області, можуть стати:

- акумуляція коштів населення у рамках систем соціального та пенсійного страхування та їх спрямування на довгострокове кредитування інвестиційної діяльності; посилення інвестиційної активності населення та забезпечення гарантованого захисту їхніх заощаджень;
- розширення бази інвестиційних ресурсів, що спрямовуватимуться в інноваційну сферу, через механізми податкової, митної та регулятивної політики;
- посилення інвестиційного спрямування розвитку фондового ринку та його інфраструктури, інвестиційне спрямування приватизаційних процесів;
- запровадження механізму акумулювання вільних коштів, зокрема у венчурних фондах; створення системи страхування інноваційних ризиків;
- спрощення доступу підприємств до довгострокових кредитів, зниження реальних процентних ставок завдяки реструктуризації та додатковій капіталізації банківського сектору, створенню умов для довгострокового кредитування, збільшенню присутності іноземного банківського капіталу на ринку України;
- впровадження інструментів стимулювання енерго- та ресурсозбереження, переходу на енерго- та ресурсозберігаючі технології як засобу підвищення продуктивності праці та вивільнення значних інвестиційних ресурсів.

Висновки. Реалізація інвестиційної політики і надалі спрямовуватиметься на вдосконалення нормативно-правової бази, посилення позитивного впливу інноваційних процесів на економічні показники виробництва, пошук інвестицій для здійснення нововведень, узгодження кредитної політики на регіональному рівні. Одеська інвестиційна сфера повільно стає привабливою для вітчизняних та іноземних інвесторів.

Успішний досвід господарювання інших держав показує, що найдоцільнішим є використання комбінованого підходу до рішення питань активізації інвестиційної діяльності підприємств. Держава повинна як на регіональному, так і на загальнодержавному рівні забезпечити послідовну підтримку розвитку науки і технологій у пріоритетних напрямках та створити сприятливі умови для здійснення різних інноваційних змін за допомогою формування стимулюючого інвестиційного й інституційного середовища. При цьому державна дія на інвестиційний процес повинна виражатися у стимулюванні активності всіх учасників цього процесу. Проте реальне підвищення інвестиційної активності господарюючих суб'єктів на Україні можливо тільки за умов успішного рішення цілої низки проблем.

Для будь-якої адміністративної одиниці країни є важливим розвиток підприємництва як ключового фактора розвитку економіки. Одним з найголовніших завдань органів виконавчої влади у сфері розвитку підприємництва є встановлення і реалізація прозорих, чітких, зрозумілих, єдиних для всіх "правил гри", забезпечення їх загального дотримання, створення умов для вільного доступу до всіх сегментів ринку, гарантування всім суб'єктам підприємницької діяльності захисту їх законних прав та інтересів у відносинах з іншими суб'єктами та органами влади.

Для поліпшення інвестиційного клімату в Одеській області потрібно:

- продовжити формування інвестиційного пакету, до якого входила б виробнича і соціально побутова інфраструктури;
- з метою сприяння реалізації інвестиційних проектів поєднувати інтелектуальний та підприємницький потенціал регіону;
- для оприлюднення інвестиційної привабливості окремих територій області розробити рейтинг їхньої інвестиційної привабливості.

Таким чином, у статті розглянуті основні напрямки вибору регіональної стратегії, запропонована низка шляхів вдосконалення політики залучення зарубіжних інвесторів, визначені концептуальні підходи щодо стратегічного розвитку інвестиційної діяльності підприємств на регіональному та міжрегіональному рівнях, проведений економіко-статистичний моніторинг інвестиційної діяльності підприємств Одеського регіону та висунені перспективи його розвитку.

Список літературних джерел

1. Волкова Т. Практика привлечения иностранных инвестиций в экономику Украины в рамках ОЧЭС / Т. Волкова // Проблемы и перспективы развития сотрудничества между странами Юго-Восточной Европы в рамках Черноморского экономического сотрудничества и ГУАМ. - Сб. научн. трудов. - Ливадия-Донецк: ДОННУ. - 2007. - Т. 1. - С. 236-240.
2. Гончаров В. Н. Инвестиционное обеспечение устойчивых конкурентных позиций предприятия / В.Н. Гончаров // Теоретические проблемы становления конкурентоспособного производства: материалы междунар. науч.-практ. конф. "Организационные и экономические проблемы становления конкурентоспособного производства", (г. Воронеж). – Воронеж: МАН и ПОП, 1999. – С. 27 – 29.
3. Медведкін Т.С., Соколов Г. В. Технологічна конкурентоспроможність економіки України на світовому ринку / Т.С. Медведкін, Г.В. Соколов // Проблемы и перспективы развития сотрудничества между странами Юго-Восточной Европы в рамках Черноморского экономического сотрудничества и ГУАМ. - Сб. научн. трудов. - Ливадия-Донецк: ДОННУ. - 2007. - Т. 1. - С. 485-491.
4. Орловська Ю. В., Зайченко О. О. Інвестиційний маркетинг як інструмент залучення іноземних інвестицій в Україну та її регіони / Ю.В. Орловська, О.О. Зайченко // Проблемы и перспективы развития

сотрудничества между странами Юго-Восточной Европы в рамках Черноморского экономического сотрудничества и ГУАМ. - Сб. научн. трудов. – Ливадия-Донецк: ДОННУ. - 2007. - Т. 1. – С. 38-43.

5. Програма соціально-економічного розвитку Одеської області на 2007 рік. - Затверджена рішенням Одеської обласної ради від 23 лютого 2007 року № 172-V. – oda.odessa.gov.ua.

6. Стратегія економічного та соціального розвитку Одеської області до 2015 року. – Схвалена рішенням Одеської обласної ради від 10 листопада 2006 року № 91-V. – Одеса. – Проект – 2006. - 91 с. – oda.odessa.gov.ua.

7. Статистична інформація. Державна служба статистики України // www.ukrstat.gov.ua/

8. Статистична звітність. Головне управління статистики в Одеській області // odessastat.od.ukrtelecom.ua/ - 5к.

9. Ткач А. А. Інституціональні елементи ринкової інфраструктури / А.А. Ткач // Економіка та держава. – 2005. – № 1. – С. 43-47.

Стаття надійшла до редакції 27.02.2014